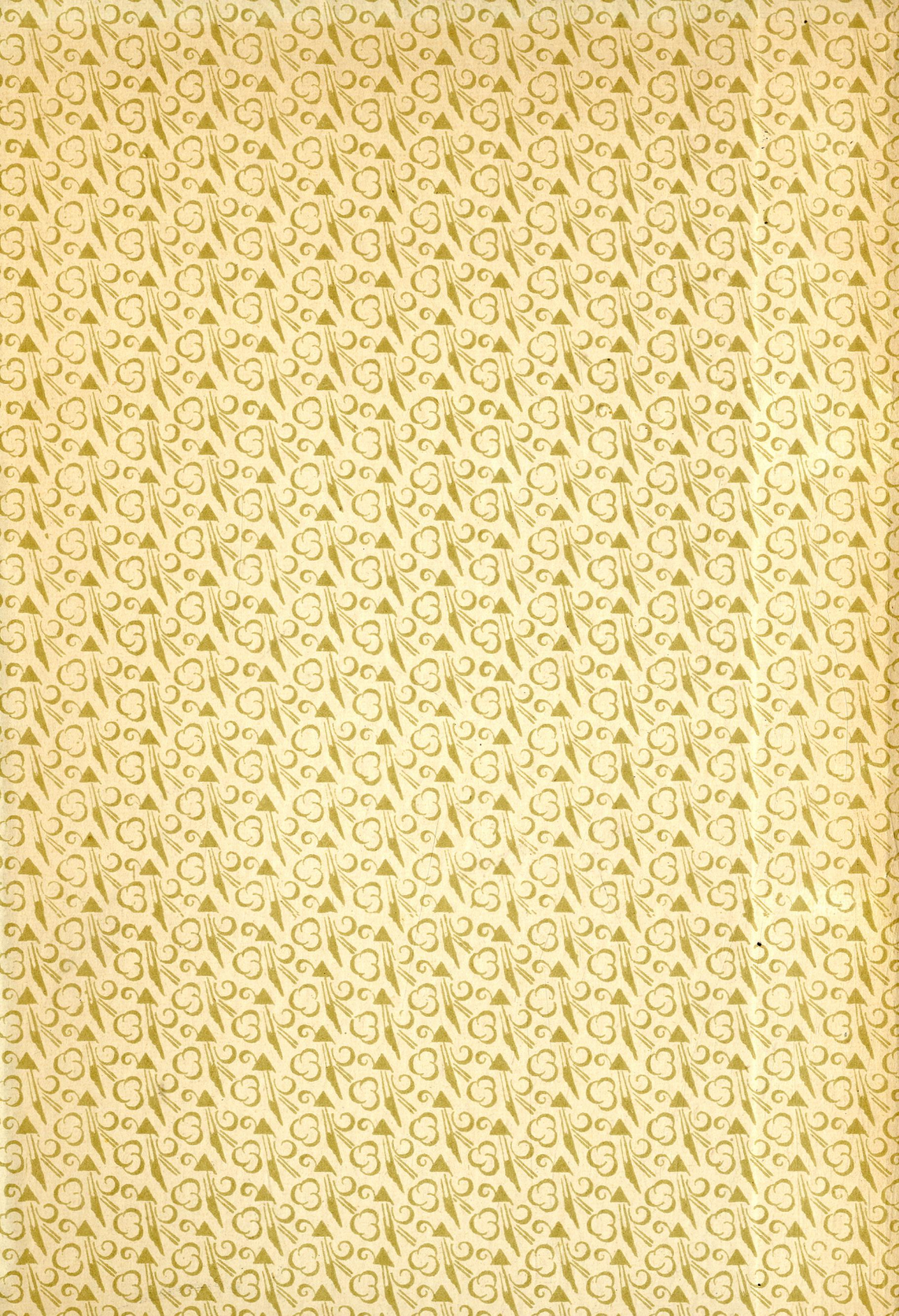
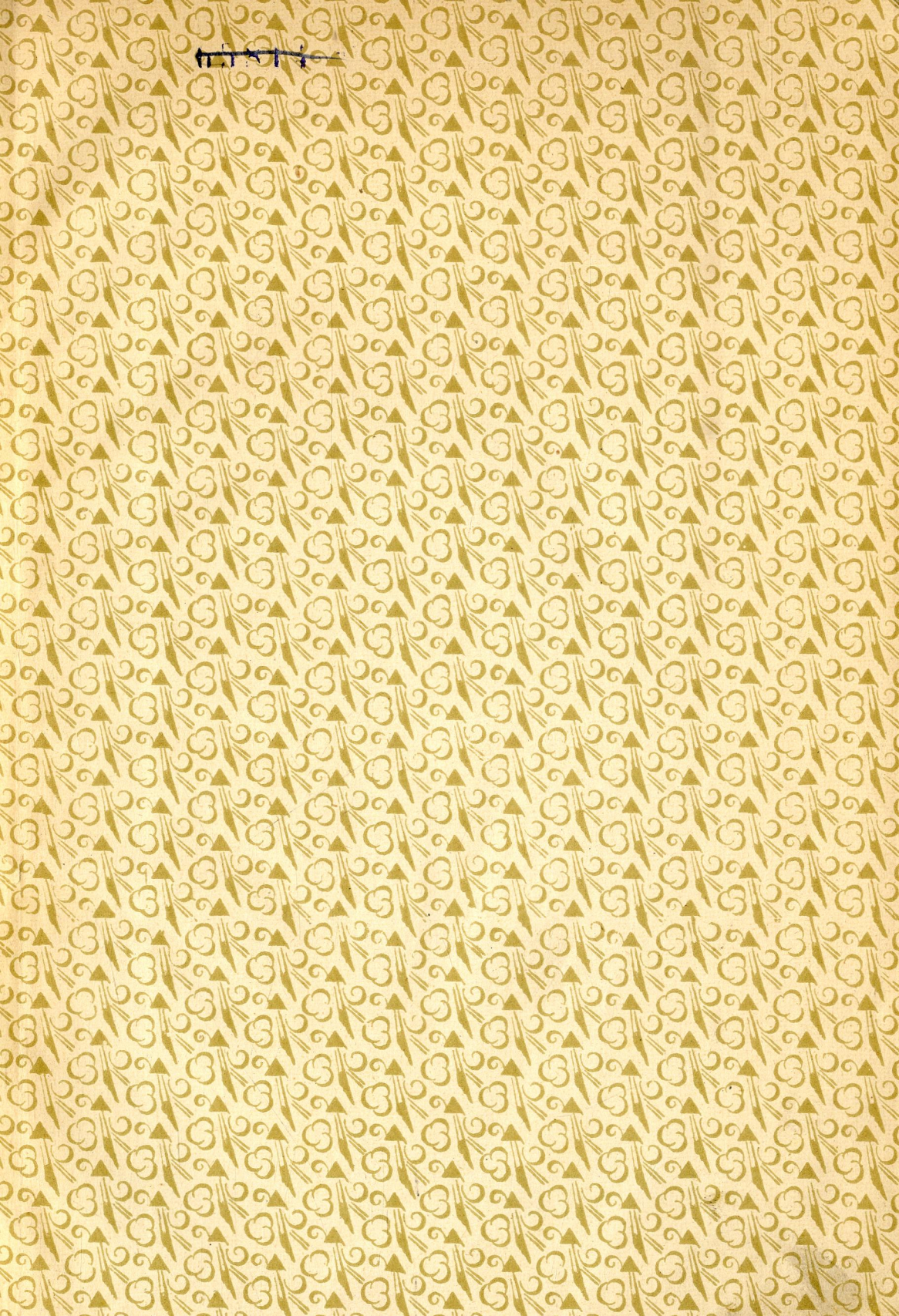


Проф. В. Іванис

СУЧАСНИЙ СТАН СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ ТА КАВКАЗІ

150





15844/2
10
113 82 5765
Бібліотека журналу „Український Агрономічний Вістник” ч. 2.

ПРОФ. В. ІВАНИС

СУЧАСНИЙ СТАН

СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА
ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ ТА КАВКАЗІ.

9533
Відбитка з журналу „Український Агрономічний Вістник”,
книжка 2, 1934.



Л Ї В І В

1 9 3 4

Накладом Редакції журналу „Український Агрономічний Вістник”
Львів, Ринок 10, ІІ-ий пов.

3984

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 3200

Під Великою Україною та Кавказом ми розуміємо територію, що складає південно-західну частину Східної Європи і має загальну площу 1013,8 кв. км. На цій території, після революції р. 1917, утворилися такі держави: Україна, Всевелике Військо Донське, Кубанський Край, Республіки: Горців Північного Кавказу, Азербайджану, Грузії і Вірменії, які оголосили себе незалежними від Росії. Але наприкінці р. 1920 всі ці держави, після довшої чи коротшої збройної боротьби, були переможені армією Московщини і їх території окуповані. Влада ССРСР поділила Велику Україну та Кавказ на економічні райони, що охопили, хоч і не цілком точно, території зазначених вище держав. Райони ці такі: УССР і Крим з площею в 477,7¹⁾ тис. кв. км., що не цілком відповідає території Вел. України; Північний Кавказ з площею у 293,6 т. кв. км., що охоплює більшу частину Всевеликого Війська Донського та Кубанський Край із Ставропольщиною, Терщиною та Чорноморським побережжям; Дагестанська Автономна Соціалістична Совітська Республіка з площею в 55,3 т. кв. км.; Азербайджанська Соціалістична Совітська Республіка з площею — 86,0 т. кв. км.; Грузинська Соц. Сов. Республіка з площею — 70,2 т. кв. км. і Вірменська Соц. Сов. Республіка з площею — 31,0 т. кв. км. більше менше відповідають республікам: Горців Північного Кавказу, Азербайджану, Грузії й Вірменії. Відповідно до цього районування ми і розглянемо сучасний стан сільського господарства цієї території. За наведеними числами площа території УССР та Кавказу є майже у двічі більша, ніж територіяльно найбільша держава Західної Європи — Франція (550 т. кв. км.)²⁾ і 1,4 разів більша, ніж ціла територія держав Малої Антанти (684,1 т. кв. км.)³⁾, а з цілого ССРСР (21274,3 т. кв. км.) вони складають $\frac{1}{20}$ частину його території. Сама УССР з Кримом є менша в Зах. Європі лише від одної Франції. Північний Кавказ площею території дорівнює Румунії (295 т. кв. км.)⁴⁾, перевищує Велику Британію (228,2 т. кв. км.)⁵⁾ і багато інших держав Зах. Європи. Дагестанська АССР, Азербайджанська ССР, Грузинська ССР і Вірменська ССР своїми територіями дорівнюють меншим державам Зах. Європи, як: Бельгії, Данії, Голландії, Латвії, тощо.

Кількістю населення за останнім переписом (р. 1931) УССР та Кавказ (49198 тис. мешканців)⁶⁾ є більші, ніж усі окремі держави Зах. Європи, крім Німеччини, що за переписом 16/VI 1933 р. мала 66165,9 т. м.⁷⁾ Сама УССР кількістю свого населення (32401,9 т. м.)⁸⁾ трохи перевищує Польщу (32132,9 т. м.)⁹⁾ і є меншою тільки

¹⁾ Числа для районів нами визначені за даними „Статистического Справочника ССРСР“, 1932, ст. 401—403.

від окремих великих держав Зах. Європи (Вел. Британія, Німеччина, Італія й Франція). Півн. Кавказ кількістю населення (9377,8 т. м.)¹⁰⁾ більший, ніж такі держави Зах. Європи, як Бельгія, Голландія, Данія, Фінляндія, Швеція. Дагестанська АССР та окремі райони Закавказзя дорівнюють кількістю населення найменшим державам Західної Європи, як Естонії, Латвії, Литві, й Норвегії. На 1/VII 1931 р. УССР і Кавказ по кількості населення складали 30,3% цілого ССРСР. Селянське населення у більшості частин цієї території становить коло 80%. Отже цілий південь ССРСР і окремі його частини треба вважати хліборобськими країнами.

Росподіл площі землі після вжитків. Звертаючись до розподілу площі землі УССР і Кавказу після вжитків, ми за даними на рік 1930¹¹⁾ маємо таку таблицю (в тис. га):

	Садба	Орна земля	Сінокоси	Толока	Ліси й чагарники	Інші удоб. вжитки	Всі с.-г. вжитки
УССР з Кримом . . .	2831	31763	2122	1366	3850	488	43420
Північний Кавказ . .	1016	15603	1505	4726	3230	346	26426
Дагестанська АССР. .	62	400	215	2572	240	—	3489
Закавказька СФСР . .	274	3547	356	6450	4070	—	14697
УССР та Кавказ . . .	4183	51313	4192	15114	11390	834	88032
ССРСР	11461	197611	46215	241084	736522	28780	1261873

Загальною площею с.-г. вжитків УССР та Кавказ є в 2½ рази більші, ніж найбільша у цьому відношенню держава Зах. Європи — Франція, що на 1930 рік мала 35566¹²⁾ тис. га с.-г. вжитків та більші у 2 рази від площі держав Малої Антанти разом (40141 т. га — 1931 р.)¹³⁾. Зокрема сама УССР мала площу с.-г. вжитків більшу від Франції і держав М. Антанти разом. Північний Кавказ площею с.-г. вжитків (26426 т. га) є менший лише від Франції і Німеччини (р. 1932 — 29370 т. га)¹⁴⁾ і більший навіть від таких держав, як Іспанія (р. 1931 — 24978 т. га)¹⁵⁾, Італія (р. 1931 — 22216 т. га)¹⁶⁾ і В. Британія (р. 1931 — 19311 т. га)¹⁷⁾. ЗСФСР по площі с.-г. вжитків (14693 т. га) дорівнює окремим державам Малої Антанти. Площею с.-г. вжитків УССР та Кавказ становили в р. 1930 коло 7% цілого ССРСР.

Наведені дані свідчать, що УССР та Кавказ площею с.-г. вжитків значно перевищують всі окремі держави Західної Європи та що у цьому відношенні сама УССР мала перше місце серед тих же держав.

Посівна площа після груп культур. Розподіл посівної площі після груп окремих культур на рік 1931 ілюструє така таблиця¹⁸⁾ (в тис. га):

^{9), 8), 10), 11)} Статистич. справочник ССРСР, 1932, ст. 186, 187.

	Озимі	Ярі	Разом зернові	Техніч. культури	Городина й ба-раболі	Кормові	Увесь посів разом
УССР з Кримом . . .	11327	11059	22386	3168	2235	2501	30292
Північний Кавказ . .	4180	5125	9305	1884	634	553	12376
Дагестанська АССР .	143	119	262	40	22	4	328
Закавказька СФСР . .	1130	808	1938	409	74	37	2458
УССР та Кавказ . . .	16780	17111	33891	5501	2965	3095	45454
СССР	39465	65025	104490	14079	9093	8745	136407

Отже УССР та Кавказ складають $\frac{1}{20}$ площі території цілого СССР, а площею посіву становлять $\frac{1}{3}$ у ньому. При цьому в р. 1931 вони засівали 32,4% пос. площі цілого СССР зерновими культурами, 39,0% технічними і 32,0% городиною. В самих же УССР та Кавказі під зерновими культурами було 33.891 т. га, або 75% цілої площі посіву, лишаючи $\frac{1}{4}$ площі під технічні й інші культури, хоч кліматичні й ґрунтові умови тут сприяють якраз розвиткові технічних і спеціальних культур. Зокрема посівна площа Північного Кавказу становила 40,7%, а ЗСФСР — 8,1% площі посіву УССР. Але площею посіву технічних культур вони у відношенні до УССР підносяться до 59,3% та 12,8%.

За останній 1933 рік стан посівної площі (в тис. га), загальний збір (в тис. сотнарів) та родючість (в сотн. з 1 га) окремих культур можна простежити з отсеї таблиці, що складена на підставі постанови Ради народних комісарів СССР.¹⁸⁾ (Гляди табл. на ст. 6.).

Після даних цієї таблиці УССР та Кавказ займають площею посіву й продукцією жита, пшениці і ячменю 2-ге місце серед держав світу, а площею і продукцією пшениці і ячменю 1-е місце серед держав Західньої Європи. Навіть такі продуценти пшениці як Канада й Аргентина лишаються позаду УССР та Кавказу. Після загального збору вівса вони стоять на 4-му місці після СДП Америки, Канади, Німеччини й Франції. Загальним збором кукурудзи УССР і Кавказ мають 2-ге місце в Зах. Європі, після Румунії (1932 р. — 59.930 т. сотн.)²⁰⁾ та 4-е в світі; за океаном їх перевищують збором кукурудзи СДПА (1932 р. — 138.673 т. сотн.)²¹⁾ та Аргентина (1932 р. — 67.000 т. сотн.)²²⁾.

Зупиняючись на зборі зернових продуктів з 1 га (родючість) різних культур в УССР та на Кавказі, мусимо ствердити, що, коли не зважати на різність кліматичних, ґрунтових і інших умов, під

¹⁸⁾ За даними Статистич. справочника СССР, 1932, ст. 154.

¹⁹⁾ Н. Осинский, Урожай 1933 г., Известия, 8/І. 1934, ст. 2.

²²⁾ Статистич. справочн. СССР, 1932, ст. 65 та Известия 8/І. 1934.

*) Кара-Калпацька АССР — змінена в розмірах попередня територія Дагестанської АССР.

**) Інші зернові складають: гречка, просо, всі бобові, зерно вики, голмша (полба), риж й інші.

	Посіяно		Зібрано		Посіяно		Зібрано		Посіяно		Зібрано		з п. га			
	тис. га	сот. га	тис. сот.	га	тис. га	сот. га	тис. сот.	га	тис. га	сот. га	тис. сот.					
	Всі зернові прод.				Жито				Пшениця					Ячмінь		
У ССР та Крим	20619,6	230955	11,2	4549,8	47228	10,3	7131,3	88737	12,4	2811,2	36829	13,1	2811,2	36829	13,1	13,1
Північний Кавказ . .	7904,1	80892	9,1	899,9	6313	7,0	4068,7	32047	7,8	1042,1	12232	11,7	1042,1	12232	11,7	11,7
Кара-Калпакська АССР	19,6	206	10,5	—	—	—	7,9	86	10,8	3,3	31	9,3	3,3	31	9,3	9,3
ЗСФСР.	1915,9	17313	9,0	2,0	15	7,5	951,1	8099	8,5	419,5	3833	9,1	419,5	3833	9,1	9,1
У тому числі:																
Азербайджанська ССР.	753,6	6813	9,0	—	—	—	448,1	3941	8,8	216,3	1981	9,1	216,3	1981	9,1	9,1
Грузинська ССР. . . .	807,5	7518	9,3	0,8	7	7,9	285,9	2478	8,6	98,0	853	8,7	98,0	853	8,7	8,7
Вірменська ССР. . . .	354,8	2982	8,4	1,2	8	6,3	217,1	1685	7,7	105,2	999	9,5	105,2	999	9,5	9,5
У ССР. і Кавказ	31459,2	329366	10,4	5451,7	53556	9,8	12159,0	128969	10,6	4276,1	52925	12,3	4276,1	52925	12,3	12,3
СССР.	101351,5	896523	8,8	25382,1	241857	9,5	33240,9	277268	8,3	7256,8	78484	10,8	7256,8	78484	10,8	10,8
Овес													Інші зернові			
Кукурудза													Соєвник			
У ССР та Крим	1844,7	20498	11,1	1618,4	19382	11,9	870,9	6374	7,3	2664,2	18771	7,0	2664,2	18771	7,0	7,0
Північний Кавказ . .	757,3	4120	9,0	1682,5	22536	13,4	992,9	7092	7,1	683,6	3644	5,3	683,6	3644	5,3	5,3
Кара-Калпакська АССР	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,4	89	10,6	8,4	89	10,6	10,6
Закавказька СФСР . .	12,7	118	9,3	410,8	4072	9,9	10,2	62	6,1	119,8	1176	9,8	119,8	1176	9,8	9,8
У тому числі:																
Азербайджанська ССР	6,7	67	10,0	7,9	112	14,1	3,2	17	5,6	74,6	712	9,2	74,6	712	9,2	9,2
Грузинська ССР	3,2	21	6,7	401,6	3940	9,8	6,5	42	6,5	18,0	110	6,1	18,0	110	6,1	6,1
Вірменська ССР	2,8	30	10,8	1,3	20	15,5	0,5	305	6,1	27,2	245	9,0	27,2	245	9,0	9,0
У ССР і Кавказ	2614,7	24736	9,4	3711,7	45990	12,4	1874,1	13528	7,2	3475,8	23690	6,8	3475,8	23690	6,8	6,8
СССР	16682,7	154109	9,2	3956,7	48004	12,1	3878,4	23433	6,0	14832,3	96801	6,5	14832,3	96801	6,5	6,5

цим оглядом вони займають останнє місце серед усіх держав Зах. Європи, крім Югославії й Румунії, і є попереду лише країн за океаном (СДПА, Аргентини і Канади). Отже характер зернових культур с.-господарства є тут ще екстенсивний.

В білянсі збору зернових продуктів цілого ССРСР в р. 1933 УССР та Кавказ становили: всіх зернових — 36,7%, жита — 22,1%, пшениці — 46,5%, ячменю — 67,4%, вівса — 16,0%, кукурудзи — 95,7%, соняшника — 57,6%, інших — 24,4%, себто були головними доставцями більшості культур, маючи під посівною площею 30% площі посіву цілого ССРСР.

Між окремими частинами цієї території займає УССР 1-е місце так після абсолютн. збору як і після збору з 1 га, за виключенням кукурудзи. Північний Кавказ дає 35% збору всіх культур УССР, ціла ЗСФСР — 7,5% і Дагестанська АССР коло 0,1%.

Окремі культури по всіх частинах розділені у % так:

	Жито	Пшениця	Ячмінь	Овес	Кукурудза	Соняшник
УССР і Крим	20,4	34,5	15,9	8,8	8,4	2,7
Північний Кавказ	7,8	39,6	15,1	5,0	27,8	8,7
Кара-Калпацька АССР	—	41,7	15,0	—	—	—
ЗСФСР	0,8	46,7	22,1	0,6	23,5	0,3

Отже бачимо, що головною культурою у всіх частинах є пшениця. Цілу цю територію щодо культури зернових треба вважати пшеничною. Другою культурою в УССР є жито, а на Півн. Кавказі і в Закавказзі — кукурудза. Зокрема в Грузинській ССР кукурудза займає 1-е місце, даючи 52,4% цілого збору зернових. На Півн. Кавказі велике значіння має культура соняшника.

Динаміку росту зернових культур на досліджуваній нами території у % до цілого ССРСР представляють такі дані:²³⁾

	Рр.:	1928	1929	1930	1933
УССР та Крим	.	19,3	26,8	28,1	25,7
Північний Кавказ	.	6,7	7,3	7,7	9,0
Дагестанська АССР	.	0,3	0,3	0,3	—
ЗСФСР	.	2,4	2,6	2,4	1,9
УССР та Кавказ	.	28,7	27,0	28,5	36,6

Піднесення збору зернових продуктів, таким чином, є лише на Півн. Кавказі, а в інших частинах за останні 3 роки помічуємо зниження збору. Загалом-же за 5 років ціла територія дала приріст збору зернових продуктів на 7,9%.

В 1933 р. Рада Народн. Комісарів ССРСР визначила план оранки на зяб такий:²⁴⁾

УССР та Крим	6.438 тис. га
Північний Кавказ	2174 „ „
ЗСФСР	262 „ „
УССР та Кавказ	8874 тис. га
ССРСР	36500 „ „

В біжучому 1934 р. постанова тої-ж Ради плянує такий розмір ярової оранки (в тис. га):²⁵⁾

	Всього	у тому числі:		
		совхози	колхози	поодинокі
УСРСР та Крим	16950,4	2607,4	11291,0	3052,0
Бувш. Північний Кавказ	7660,5	1370,5	5740,0	600,0
Кара-Калпацька АССР	112,3	3,3	67,0	42,0
ЗСФСР	1449,3	102,3	622,0	725,0
УСРСР та Кавказ	26172,5	4083,5	17720,0	4419,0
СССР	92998,0	11870,0	68334,0	12794,0

Отже, коли був би виконаний такий плян оранки, то він дав би збільшення посівної площі УСРСР та Кавказу на 3587,3 т. га, або на 11,4% проти р. 1933. Але до площі посіву цілого СССР за цим пляном УСРСР і Кавказ становлять 27,1%, себто на 9,6% менше проти минулого 1933 року.

Загальні збори технічних та спеціальних культур окремих районів досліджуваної території на рік 1930 означають такі числа у % до цілого СССР:²⁶⁾

	УСРСР і Крим	Півн. Кавказ	Дагестан- ська АССР	ЗСФСР	УСРСР і Кавказ
Бавовняк	0,2	0,5	0,1	6,2	7,0
Коноплі — прядиво	22,2	0,9	—	0,1	23,2
Соняшник	28,3	25,8	—	0,2	54,3
Лен — насіння	5,9	3,1	0,1	0,3	9,4
Коноплі — насіння	17,5	0,7	—	0,1	18,3
Цукровий буряк	83,0	1,0	—	—	84,0
Бараболя	19,2	1,4	0,1	0,6	21,3
Овочі	38,6	4,9	0,1	1,3	44,9
Городина	52,2	18,6	0,4	1,2	72,4
Тютюн	10,2	40,7	—	38,4	89,3
Махорка	53,2	—	—	—	53,2

Таким чином продукцією більшості технічних і спеціальних культур УСРСР та Кавказ мають домінуюче, або поважне значіння в господарстві цілого СССР, а саме: тютюном — 89,3%, буряком — 84%, городиною — 72,4%, соняшником — 54,3%, махоркою — 53,2%, овочами — 44,9%, коноплями-прядивом — 23,2%, бараболею — 21,3% і т. д.

Плекання технічних культур, коли брати на увагу умови клімату й ґрунтів на цій території, могли би розвинути значно інтенсивніше, коли б була поширена система зрошування поля. Про це питання маємо обмежені і нецілком певні відомості. Можемо лише ствердити, що в Закавказзі, де головно плекають бавовняк, площа зрошування зросла з 1078,0 т. га у р. 1927 на 1432,3 т. га у р. 1932.²⁷⁾ себто за 5 років на 354,3 т. га, або на 24,7%.

Велику вагу в с.-господарстві УСРСР і Кавказу має також насаджування багаторічних культур, як: садки, винниці, чай і т. інші. Вичерпуючих відомостей і в цьому відношенні про цілу територію

²⁴⁾ Социалистическая реконструкция сельского хозяйства, 1933, ч. 8, ст. 3, 4.

²⁵⁾ Правда 1/1. 1934, ч. 30.

²⁶⁾ Статистич. справочник СССР, 1932 .ст. 182—185.

УСРСР та Кавказу немає. Можна тут навести лише динаміку розвитку площі цих культур за останні 5 років в Закавказзі (найбільше сприятливий для цього частині), а саме (в тис. га):²⁸⁾

	Рр. 1928	1932	абсол. ріст	% % росту
Суцільні садки	43,7	95,4	51,7	218,3
Винниці	71,9	71,9	—	—
Цитруси	—	2,4	2,4	—
Чай	4,2	28,6	24,4	681,0
Рам	—	1,0	1,0	—
Душиця (Кендир)	—	1,4	1,4	—
Чагарникова шовковиця	—	6,1	6,1	—
Разом	119,8	206,8	87,0	172,6

Ці дані свідчать, що на Закавказзі найбільший приріст з довгорічних культур дали культури чаю і суцільних садків, та зявилося плекання декількох нових культур.

Стан скотарства. За останні роки положення скотарства на території УСРСР і Кавказу значно погіршилося через експерименти влади СРСР. Після р. 1930 даних про стан скотарства по районах не публікують. Маємо лише короткі сумаричні відомості про стан скотарства у цілому СРСР. Для характеристики стану скотарства і динаміки його за першу половину 1-ої п'ятирічки варто навести таку, складену нами, таблицю (в тис. голів):²⁹⁾

	Рік обліку	Всіх коней	У тому числі робочих	Вел. рог. худоби		овець і кіз	Свиней
				всього	у тому числі корів		
УСРСР і Крим . . .	1927	5226,7	4017,5	8704,5	3988,1	9220,0	5388,8
	1928	5636,8	4191,0	8835,8	4086,8	8990,9	7016,0
	1929	5156,4	4306,6	7774,3	3962,2	7721,5	4198,0
УСРСР без Криму .	1930	5679,0	4240,9	6594,7	3369,8	4639,1	3182,0
	1927	1619,2	1136,2	5095,1	1606,1	6308,8	1623,2
	1928	1802,2	1252,0	6208,5	1703,2	7820,0	1396,0
Дагестанська . . .	1929	1941,5	1367,9	4628,1	1648,4	6625,9	1231,9
	1927	63,2	37,9	698,4	220,0	2555,8	17,3
	1928	73,0	52,1	725,8	229,4	2729,8	15,5
Закавказька СФСР .	1929	84,3	58,5	740,0	231,9	2743,4	12,6
	1927	308,8	37,5	3901,3	1198,0	7350,1	707,6
	1928	324,4	38,8	3882,9	1174,8	6957,4	596,9
	1929	339,2	43,4	4007,8	1227,7	7145,6	636,5
	1930	347,7	44,0	3857,4	1169,1	6596,6	572,0
УСРСР і Кавказ . .	1929	7521,4	5776,4	17150,2	5842,5	24236,4	6079,0
СССР	1929	34637,2	23368,2	67111,9	30359,6	146976,1	20384,4

За наведеними даними кількісно вся худоба, крім коней,

^{27), 28)} Плановое хозяйство, 1933, Ф. Шихинов, ЗСФСР на пороге второй пятилетки, ст. 146 і 148.

²⁹⁾ Під ред. А. Гайстера, Животноводство СССР, 1930, ст. 14—147; Статистич. справочник СССР, 1932, ст. 191.

зменшується, починаючи з першого року пятирічки (1928). Найбільше зменшилися вівці й свині.

Кількістю коней УССР та Кавказ у р. 1929 мали 3-є місце в світі, після СДПА (1932 — 12163 т. г.)³⁰⁾ та Аргентини (1930 — 9859 т. г.),³¹⁾ перевищували усі держави Західної Європи і цілу малу Антанту (1931 — 3904 т. г.).³²⁾ Кількістю вел. рогатої худоби вони мають теж 3-є місце в світі, після СДПА (1932 — 25136 т. г.)³³⁾ і Німеччині (1932 — 19139 т. г.),³⁴⁾ та 2-є в Зах. Європі, перевищуючи і в цьому відношенні цілу Малу Антанту (1931 — 12402 т. г.).³⁵⁾ По кількості овець і кіз УССР та Кавказ у цілому світі мають 5-є місце, після В. Британії (1932 — 27159,8 т. г.),³⁶⁾ Еспанії (1931 — 24654,4 т. г.),³⁷⁾ СДПА (1932 — 56451 т. г.)³⁸⁾ і Аргентини (1930 — 50060,6 т. г.)³⁹⁾ та 3-є в Зах. Європі. По плеканню свиней вони відстають лише від СДПА (1932 — 60716 т. г.),⁴⁰⁾ Німеччини (1932 — 22858 т. г.)⁴¹⁾ і Франції (1931 — 6398 т. г.)⁴²⁾.

Кількістю худоби УССР та Кавказ складає на р. 1929 кіньми — 21,7%, рогатою худобою — 25,5%, вівцями й козами — 16,5%, і свинями — 29,3% цілого СССР, себто від $\frac{1}{5}$ до майже $\frac{1}{3}$ частини.

Щодо окремих частин цієї території, то УССР перевищує абсолютною кількістю всю решту частин і більшість держав Зах. Європи.

Зміну структури поголов'я рогатої худоби за 3 роки по відсотках корів можна прослідити з таких даних:⁴³⁾

Роки	УССР (степ)	Крим	Півн. Кавказ	ЗСФСР
1927	43,6	31,5	36,6	30,7
1928	45,9	32,7	43,4	30,8
1929	52,1	35,7	55,2	31,1

Отже напрямом в бік молочного господарства помітний в УССР і Кримі, де кількість корів на р. 1929 складала більше 50%, а на Півн. Кавказі і в Закавказзі переважало примітивно м'ясне господарство.

Забезпечення худобою населення й структуру поголов'я на рік 1929 дає отся таблиця.⁴⁴⁾ (Гляди таблицю на стор. 11-ій вгорі).

Отже бачимо, найгірше забезпечена худобою є УССР, яка в цьому відношенні відстає навіть від цілого СССР. Ліпше, чим інші, вона забезпечена лише свиньми.

Забезпечення тракторами. Питання про забезпечення тракторами с.-господарства УССР та Кавказу досі не набуло якоїсь певності; трактори весь час дуже швидко псуються і повертаються на ремонт, а кількість їх хутко міняється. Стан тракторних парків на 1. X. 1930 р. був такий:⁴⁵⁾

	Кількість тракторів	НР
УССР та Крим	19368	224416
Півн. Кавказ і Дагест. АССР	8471	121382
ЗСФСР	1352	17241
УССР та Кавказ	29191	363039
СССР	66332	913348

^{30, 42)} Statist. Jahrbuch f. d. Deutsche Reich, Intern. Übersicht, ст. 42, 43.

^{42, 44)} Під редакц. А. Гайстера, Животноводство СССР, 1930, ст. 15 і 43.

^{45, 46)} Статистич. справочник СССР, 1932, ст. 146, 147 та 122, 123.

	Худоби пере- вед. на велику		‰ в череді, пере- дені на велику худобу				‰ коров в че- реді великої ро- гатої худоби
	на 100 меш- кан. селян. населення	на 100 га посіву	к о н е й	Рогат. худоби		с в и н е й	
				великої	дрібної		
УССР	44	43	42	47	5	6	51
Крим	72	43	39	39	10	2	54
Північний Кавказ . .	76	54	29	57	10	3	36
Дагестанська	113	302	8	61	28	—	31
Закавказька СФСР . .	85	186	7	73	16	3	31
СССР	70	76	31	49	13	3	45

Наведені числа свідчать, що в р. 1930 на УССР і Кавказі при-
падало 44% тракторів і 39.6% їх потужности цілого СССР.

Організація с.-господарства. В організації с.-господарства на
територіях УССР і Кавказу ще досі немає сталости. На р. 1930
кількість господарств та с.-г. підприємств по районах була така:⁴⁶⁾

	у т. числі		Поодинокі селян-	
	Совхози	трестиров.	Колхози	ські господар.
УССР та Крим	1709	1081	21652	3201
Півн. Кавказ	206	118	3715	635
Дагестанська АССР	16	16	395	175
ЗСФСР	120	80	3147	635
УССР та Кавказ	2051	1295	28909	4656
СССР	4832	2832	85950	20240

За цими даними поодинокі господарства в УССР і на Півн.
Кавказі становлять коло 15% колхозів, в Дагестанській АССР —
44%, а в ЗСФСР коло 20%, себто найповніше колективізованим
в р. 1930 були УССР та Півн. Кавказ.

Висновки. УССР та Кавказ територіально є більші від усіх
окремих держав Західної Європи, а населенням є менші лише від
Німеччини.

Площею с.-г. вжитків УССР та Кавказ, а навіть сама УССР
мають 1-е місце між державами Зах. Європи. Сам Півн. Кавказ
в цьому має 3-е місце серед держав Зах. Європи.

По площі посіву й продукції жита, пшениці й ячменю УССР
та Північний Кавказ мають 2-е місце серед держав світу, а пшени-
цею і ячменем 1-е місце серед держав Зах. Європи. Загальним збо-
ром кукурудзи вони мають 2-е місце серед держав Зах. Європи.

В р. 1933 в білянсі збору зернових продуктів цілого СССР—
УССР та Кавказ були головними продуцентами більшости культур.

Головною зерновою культурою в УССР та на Кавказі є пшениця.

Щодо технічних і спеціальних культур то УССР та Кавказ
є головними продуцентами СССР, — вони постачають: 89,3% тю-

тютюну, 84% цукрового буряка, 72,4% городини, 54,3% соняшника, 53,2% махорки і 44,9% овочів.

Щодо кількості коней, то УССР і Кавказ у р. 1929 мали 3-є місце серед держав світу і 1-е у порівнанні з державами Західної Європи. Кількістю рогатої худоби вони займають теж 3-є місце серед держав світу та 2-е в Зах. Європі.

Частина цієї території, що найгірше забезпечена худобою — це УССР. Вона ж та Північний Кавказ найповніше колективізовані.

C O N T E N T S.

PROF. B. IVANYS: A SHORT SKETCH OF THE ACTUAL STATE OF AGRICULTURE IN THE SOVIET UKRAINE AND CAUCASUS.

The Soviet Ukraine and Caucasus occupy a territory larger than any country of Western Europe, and considering the number of the population it is one the biggest countries (second after Germany).

The Ukraine and Caucasus have a larger area of arable land than any a country of Western Europe. The territory of Ukraine alone, without Caucasus, has more agricultural land than any of the European countries. Caucasus alone occupies the third place in this respect i. e. it comes after France and Germany.

The Soviet Ukraine and Caucasus have an area of cultivation and production of rye, wheat, and barley, which is second largest among all the countries of the world; as to the cultivation of wheat and barley, they have a larger area than any of the countries of Western Europe; in regard to the total crop of maize they stand in the second place among the countries of Western Europe.

As regards the total crop of all grain products of the whole SSSR, the Ukraine and Caucasus were, in 1933, the chief producing lands supplying these products.

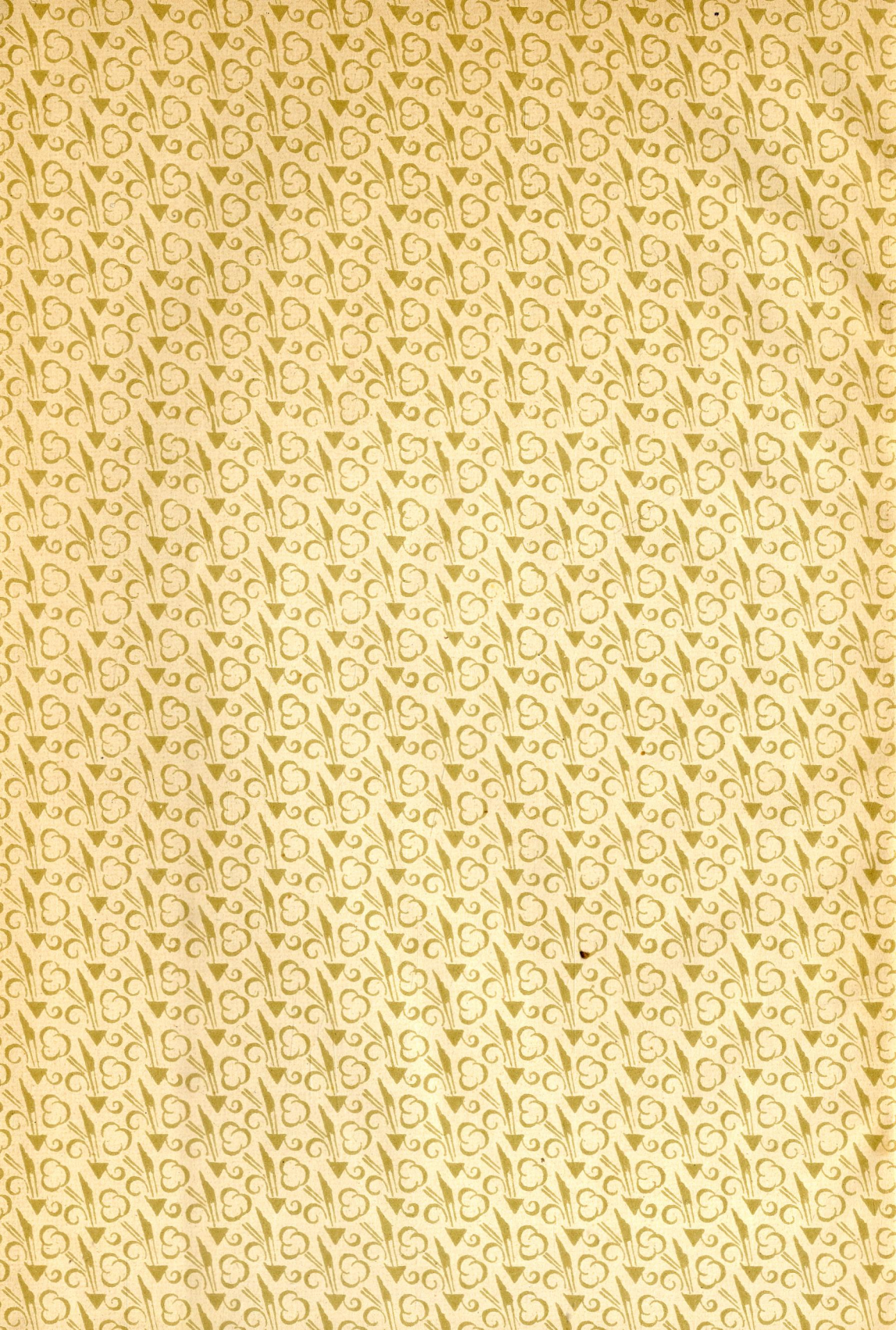
Wheat is the chief grain of the Ukraine and Caucasus.

The Ukraine and Caucasus are the chief producers of technical and special cultures in the SSSR. They produce: 89·3% of fine Turkish tobacco, 94·0% of sugar beets, 72·4% of garden products, 54·3% of sunflower, 53·2% of coarse tobacco (makhorka), and 44·9% of fruit — out of the total crop in SSSR.

In regard to the number of horses the Ukraine and Caucasus occupied, in 1929, the third place among all countries of the world, and had a larger number of horses than any of the countries of Western Europe. Also the number of cattle in the Ukraine and Caucasus was third largest among all countries of the world, and second largest among the countries of Western Europe.

In 1929, the Soviet Ukraine and Caucasus bred 16·5% of sheep and goats and 29·3% of swine of the whole production of the USSR.

The Ukraine has on average less cattle than Caucasus.





3200

0,36 195

Проф. В. Іванис

СУЧАСНИЙ СТАН
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА
ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ ТА КАВКАЗІ

150